

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. sausio 15 d.*

„Socialinė politika — Direktyva 2002/14/EB — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — 27 straipsnis — Personalui atstovaujantių institucijų įsteigimo susiejimas su tam tikromis įdarbintų darbuotojų skaičiaus ribomis — Ribų apskaičiavimas — Sąjungos teisei prieštaraujanti nacionalinės teisės norma — Nacionalinio teismo vaidmuo“

Byloje C-176/12

dėl *Cour de cassation* (Prancūzija) 2012 m. balandžio 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. balandžio 16 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Association de médiation sociale

prieš

Union locale des syndicats CGT,

Hichem Laboubi,

Union départementale CGT des Bouches-du-Rhône,

Confédération générale du travail (CGT),

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič ir M. Safjan, teisėjai J. Malenovský, E. Levits (pranešėjas), J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, D. Šváby, M. Berger ir A. Prechal,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. balandžio 23 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Union locale des syndicats CGT*, H. Laboubi, *Union départementale CGT des Bouches-du-Rhône* ir *Confédération générale du travail (CGT)*, atstovaujantį *avocats* H. Didier ir F. Pinet,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos N. Rouam, G. de Bergues ir J. Rossi,

* Proceso kalba: prancūzų.

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos K. Petersen,
 - Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Noort ir C. Wissels,
 - Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos J. Faldyga, A. Siwek, B. Majczyna ir M. Szpunar,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos J. Enegren, D. Martin ir G. Rozet,
- susipažinęs su 2013 m. liepos 18 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 27 straipsnio ir 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/14/EB dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos sukūrimo Europos bendrijoje (OL L 80, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 219) išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Association de médiation sociale* (toliau – AMS), viena šalis, ir *Union locale des syndicats CGT*, H. Laboubi, *Union départementale CGT des Bouches-du-Rhône* ir *Confédération générale du travail (CGT)*, kita šalis, ginčą dėl to, kad vietos profesinė sąjunga įsteigė personalui atstovaujančias institucijas AMS.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

- 3 Chartijos 27 straipsnis suformuluotas taip:

„Darbuotojams ar jų atstovams turi būti atitinkamu lygiu garantuota informacija ir konsultacijos reikiamu laiku Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų bei praktikos nustatytais atvejais ir sąlygomis.“

- 4 Direktyvos 2002/14 1 straipsnyje „Tikslas ir principai“ numatyta:

„1. Šios direktyvos tikslas – sukurti bendrą sistemą, nustatančią minimalius darbuotojų teisės į informavimą ir konsultavimąsi reikalavimus Bendrijos įmonėse ir padaliniuose.

2. Praktiniai susitarimai dėl informavimo ir konsultavimosi apibrėžiami ir įgyvendinami pagal konkrečios valstybės narės nacionalinės teisės aktus ir nusistovėjusią darbo santykių tvarką, kad būtų užtikrintas jų veiksmingumas.

<...>“

- 5 Šios direktyvos 2 straipsnis, kuriame pateikiami sąvokų apibrėžimai, suformuluotas taip:

„Šioje direktyvoje:

<...>

d) „darbuotojas“ – bet kuris asmuo, kurį atitinkamoje valstybėje narėje gina darbuotojams taikomi nacionaliniai darbo įstatymai ir nusistovėjusi tvarka;

<...>“

6 Minėtos direktyvos 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybių narių pasirinkimu ši direktyva taikoma:

- a) įmonėms, kuriose dirba mažiausiai 50 darbuotojų bet kurioje iš valstybių narių, arba
- b) padaliniams, kuriuose dirba mažiausiai 20 darbuotojų bet kurioje valstybių narių.

Valstybės narės nustato metodą, kaip apskaičiuoti įdarbintų darbuotojų skaičiaus ribas.“

7 Direktyvos 2002/14 4 straipsnio „Praktinės informavimo ir konsultavimosi priemonės“ 1 dalyje nustatyta:

„Remiantis 1 straipsnyje išdėstytais principais ir nepažeidžiant jokių darbuotojams galiojančių palankesnių nuostatų ir (arba) nusistovėjusios tvarkos, valstybės narės apibrėžia praktinius susitarimus dėl teisės į informavimą ir konsultavimąsi suteikimo atitinkamu lygiu pagal šį straipsnį.“

8 Direktyvos 2002/14 11 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės turi priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus tam, kad ne vėliau kaip 2005 m. kovo 23 d. būtų įvykdyti įsipareigojimai pagal šią direktyvą, arba užtikrinti, kad socialiniai partneriai ne vėliau kaip iki šios datos priimtų tokias nuostatas; taigi valstybės narės privalo imtis visų būtinų veiksmų, leidžiančių joms visuomet garantuoti, kad bus pasiekti minėtoje direktyvoje nustatyti rezultatai.

Prancūzijos teisės aktai

9 Remiantis Prancūzijos darbo kodekso (*code du travail*) L. 2312-1 straipsniu, personalo atstovų rinkimai privalomi visose įmonėse ir įstaigose, kuriose dirba ne mažiau kaip vienuolika darbuotojų.

10 Jeigu įmonėje arba įstaigoje dirba penkiasdešimt ir daugiau darbuotojų, profesinės sąjungos, remdamosi šio kodekso L. 2142-1-1 ir L. 2143-3 straipsniais, paskiria profesinės (-ių) sąjungos (-ų) atstovą ir, remdamosi minėto kodekso L. 2322-1 straipsniu, sudaro darbo tarybą.

11 Darbo kodekso L. 1111-2 straipsnyje numatyta:

„Įgyvendinant šio kodekso nuostatas, įmonės darbuotojų skaičius apskaičiuojamas remiantis toliau išdėstytais nuostatomis:

1° Apskaičiuojant įmonės darbuotojų skaičių, įtraukiami visi visą darbo dieną pagal neterminuotą darbo sutartį dirbantys darbuotojai ir namuose dirbantys darbuotojai;

2° Pagal terminuotą darbo sutartį dirbantys darbuotojai, pagal nenuolatinio darbo sutartį dirbantys darbuotojai, darbuotojai, kuriuos įmonei suteikia išorės įmonė, kurie yra jais besinaudojančios įmonės patalpose ir ten yra išdirbę ne mažiau kaip vienus metus, ir laikinieji darbuotojai įtraukiami į įmonės darbuotojų skaičių proporcingai jų buvimui per pastaruosius dvylika mėnesių laikui. Tačiau pagal terminuotą darbo sutartį dirbantys darbuotojai ir išorės įmonės suteikti darbuotojai, įskaitant laikinuosius darbuotojus, į darbuotojų skaičių neįtraukiami, jeigu jie pakeičia laikinai nesantį darbuotoją arba darbuotoją, kurio darbo sutartis laikinai sustabdyta, be kita ko, dėl motinystės atostogų, įvaikinimo atostogų arba tėvystės atostogų;

3° Ne visą darbo dieną dirbantys darbuotojai, nesvarbu, pagal kokią darbo sutartį dirba, įtraukiami padalijant bendrą į jų darbo sutartis įrašytų valandų skaičių iš įstatymais arba kolektyvinėmis sutartimis ar kolektyviniais susitarimais nustatyto darbo laiko.“

12 Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnyje numatyta:

„Apskaičiuojant įmonės darbuotojų skaičių neatsižvelgiama į:

1° mokinius;

2° užimtumo iniciatyvos sutartį pasirašiusius asmenis susitarimo pagal L. 5134-66 straipsnį galiojimo laikotarpiu;

3° (panaikinta);

4° profesinės integracijos sutartį pasirašiusius asmenis susitarimo pagal L. 5134-19-1 straipsnį galiojimo laikotarpiu;

5° (panaikinta);

6° asmenis, su kuriais pasirašyta sutartis dėl profesinio tobulėjimo, iki sutartyje numatyto termino pabaigos, jeigu ji yra terminuota, arba iki pasibaigiant profesinio tobulėjimo programai, jei sutartis neterminuota.

Tačiau į išvardytus darbuotojus atsižvelgiama taikant įstatymų nuostatas, susijusias su nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų rizikos tarifavimu.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 AMS yra asociacija, kuriai taikomas 1901 m. liepos 1 d. Asociacijų įstatymas. Ši asociacija dalyvauja įgyvendinant socialinės mediacijos ir nusikalstamumo prevencijos priemones Marselio mieste (Prancūzija). Taip pat jos tikslas yra skatinti asmenų, neturinčių darbo arba susiduriančių su socialiniais ir profesiniais sunkumais įsidarbinant, profesinę reintegraciją. Tam AMS jiems siūlo įgyti profesinę kvalifikaciją socialinės mediacijos srityje pagal individualų profesinio mokymo planą.

14 2010 m. birželio 4 d. *Union départementale CGT des Bouches-du-Rhône* paskyrė H. Laboubi AMS įsteigto profesinės sąjungos skyriaus atstovu.

15 AMS ginčija šį paskyrimą. Ji mano, kad jos darbuotojų skaičius yra mažesnis nei vienuolika ir juo labiau mažesnis nei penkiasdešimt, dėl to ji pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus neprivalo imtis su darbuotojų atstovavimu susijusių priemonių, kaip antai darbuotojų atstovo rinkimo.

16 Iš tiesų, siekiant nustatyti, ar ši vienuolikos arba penkiasdešimties darbuotojų riba asociacijoje pasiekta, AMS teigimu, apskaičiuojant jos darbuotojų skaičių, remiantis Darbo kodekso L. 1111-3 straipsniu, reikia neatsižvelgti į mokinius, darbuotojus, su kuriais pasirašyta užimtumo iniciatyvos arba profesinės integracijos sutartis, ir darbuotojus, su kuriais pasirašyta sutartis dėl profesinio tobulėjimo (toliau – darbuotojai, su kuriais pasirašytos specialios sutartys).

17 *Tribunal d'instance de Marseille* (Marselio apylinkės teismas), gavęs AMS prašymą panaikinti H. Laboubi paskyrimą CGT profesinės sąjungos skyriaus atstovu ir priešpriešinę šios profesinės sąjungos reikalavimą įpareigoti AMS organizuoti rinkimus siekiant įsteigti personalui atstovaujančias institucijas šioje asociacijoje, pateikė *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) prioritetinių konstitucingumo klausimą dėl Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnio nuostatų.

- 18 *Cour de cassation* šiuo klausimu kreipėsi į *Conseil constitutionnel* (Konstitucinė Taryba). 2011 m. balandžio 29 d. ši pripažino, kad Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnis atitinka Konstituciją.
- 19 H. Laboubi ir *Union locale des syndicats CGT des Quartiers Nord*, prie kurių savanoriškai prisijungė *Union départementale des Syndicats CGT des Bouches-du-Rhône* ir *CGT, tribunal d'instance de Marseille* teigė, kad Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnio nuostatos vis dėlto prieštarauja Sąjungos teisei ir tarptautiniams Prancūzijos Respublikos įsipareigojimams.
- 20 2011 m. liepos 7 d. dar kartą priimdamas sprendimą *tribunal d'instance de Marseille* sutiko su šiais argumentais ir atmetė galimybę taikyti Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnio nuostatas kaip prieštaraujančias Sąjungos teisei. Taigi minėtas teismas, konstatavęs: kadangi Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnyje įtvirtintos išimtys netaikomos, nagrinėjamos asociacijos darbuotojų skaičius gerokai viršija penkiasdešimties darbuotojų ribą, H. Laboubi paskyrimą profesinės sąjungos skyriaus atstovu pripažino teisėtu.
- 21 Dėl to sprendimo AMS pateikė kasacinį skundą *Cour de cassation*.
- 22 Tokiomis aplinkybėmis *Cour de cassation* nusprendė sustabdyti bylą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar pagrindine darbuotojų teise į informaciją ir konsultacijas, pripažinta [Chartijos] 27 straipsniu ir patikslinta [Direktyvos 2002/14] nuostatomis, galima remtis privačių asmenų ginčiuose siekiant nustatyti [šią] direktyvą perkeliančios nacionalinės priemonės atitiktį [Sąjungos teisei]?
 2. Jeigu taip, ar tos pačios nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiamos nacionalinės teisės aktų nuostatos, pagal kurias apskaičiuojant įmonės darbuotojų skaičių, reikalaujamą pagal įstatymą siekiant įsteigti personalui atstovaujanti institucijas, neįtraukiami įmonės darbuotojai, pasirašę [specialias sutartis]?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 23 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Chartijos 27 straipsnis, vienas arba siejamas su Direktyvos 2002/14 nuostatomis, turi būti aiškinamas taip, kad kai šią direktyvą perkelianti nacionalinė nuostata, kaip antai Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnis, yra nesuderinama su Sąjungos teise, šiuo Chartijos straipsniu galima remtis privačių asmenų ginčiuose siekiant, kad nebūtų taikoma minėta nacionalinės teisės nuostata.
- 24 Šiuo atžvilgiu pirmiausia pažymėtina, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs: kadangi Direktyvos 2002/14 2 straipsnio d punkte nustatytas asmenų, į kuriuos reikia atsižvelgti apskaičiuojant įmonės darbuotojų skaičių, ratas, valstybės narės negali į minėtą skaičiavimą neįtraukti tam tikros asmenų, iš pradžių priklausiusių šiam ratui, kategorijos (žr. 2007 m. sausio 18 d. Sprendimo *Confédération générale du travail ir kt.*, C-385/05, Rink. p. I-611, 34 punktą).
- 25 Iš tiesų teisės norma, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią apskaičiuojant įmonės darbuotojų skaičių neatsižvelgiama į tam tikrą darbuotojų kategoriją, lemia tai, kad tam tikri darbdaviai atleidžiami nuo Direktyvoje 2002/14 numatytų pareigų, o jų darbuotojai netenka šia direktyva suteiktų teisių. Todėl dėl tokios teisės normos šios teisės tampa beprasmės, o direktyva – neveiksminga (žr. minėto Sprendimo *Confédération générale du travail ir kt.* 38 punktą).

- 26 Žinoma, iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad užimtumo skatinimas, kurį pagrindinėje byloje akcentavo Prancūzijos vyriausybė, yra teisėtas socialinės politikos tikslas ir valstybės narės turi didelę diskreciją pasirinkti priemones, galinčias įgyvendinti jų socialinės politikos tikslus (žr. minėto Sprendimo *Confédération générale du travail ir kt.* 28 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 27 Tačiau ši diskrecija, kurią valstybės narės turi socialinės politikos srityje, negali lemti to, kad Sąjungos teisės pagrindinio principo arba šios teisės nuostatos įgyvendinimas taptų beprasmis (žr. minėto Sprendimo *Confédération générale du travail ir kt.* 29 punktą).
- 28 Taigi Direktyvos 2002/14 aiškinimas, pagal kurį jos 3 straipsnio 1 dalis dėl tokių motyvų, kaip nurodytieji Prancūzijos vyriausybės pagrindinėje byloje, leidžia valstybėms narėms apskaičiuojant įmonės darbuotojų skaičių neįtraukti tam tikros darbuotojų kategorijos, su šios direktyvos 11 straipsniu, kuriame numatyta, jog valstybės narės privalo imtis visų būtinų veiksmų, leidžiančių joms garantuoti, kad bus pasiekti Direktyvoje 2002/14 nustatyti rezultatai, būtų nesuderinamas tiek, kiek tai reikštų, jog valstybėms narėms leidžiama nevykdyti šios Sąjungos teisėje nustatytos pareigos pasiekti aiškų ir tikslų rezultatą (žr. minėto Sprendimo *Confédération générale du travail ir kt.* 40 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 29 Taigi, atsižvelgiant į pateiktus svarstymus, darytina išvada, kad Direktyvos 2002/14 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, jog ja draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnis, pagal kurią įmonės darbuotojai, su kuriais pasirašytos specialios sutartys, neįtraukiami apskaičiuojant įmonės darbuotojų skaičių, kai reikia nustatyti įstatyme numatytas ribas personalui atstovaujančioms institucijoms įsteigti.
- 30 Antra, reikia išnagrinėti, ar Direktyva 2002/14, visų pirma jos 3 straipsnio 1 dalis, atitinka tiesioginio veikimo sąlygas, ir, jeigu taip yra, ar atsakovai pagrindinėje byloje gali tuo remtis prieš AMS.
- 31 Šiuo atžvilgiu svarbu priminti, kad, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, visais atvejais, kai direktyvos nuostatos jų turinio atžvilgiu yra besąlygiškos ir pakankamai aiškios, privatus asmenys nacionaliniuose teismuose gali jomis remtis prieš valstybę, jeigu ji laiku neperkėlė direktyvos į nacionalinę teisę arba ją perkėlė netinkamai (žr. 2004 m. spalio 5 d. Sprendimo *Pfeiffer ir kt.*, C-397/01-C-403/01, Rink. p. I-8835, 103 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 32 Nagrinėjamu atveju Direktyvos 2002/14 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės turi nustatyti metodą, kaip apskaičiuoti įdarbintų darbuotojų skaičiaus ribas.
- 33 Nors Direktyvos 2002/14 3 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms, kai jos priima šiai direktyvai įgyvendinti reikalingas priemones, paliekama tam tikra diskrecija, ši aplinkybė neturi poveikio tame straipsnyje įtvirtintos pareigos atsižvelgti į visus darbuotojus aiškumui ir besąlygiškumui.
- 34 Kaip buvo pažymėta šio sprendimo 24 punkte, Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs: kadangi Direktyva 2002/14 nustatė asmenų, į kuriuos reikia atsižvelgti atliekant šį apskaičiavimą, ratą, valstybės narės negali neatsižvelgti į tam tikrą asmenų, kurie iš pradžių priklausė šiam ratui, kategoriją. Taigi, nors minėtoje direktyvoje valstybėms narėms nenurodyta, kaip jos, apskaičiuodamos įdarbintų darbuotojų skaičiaus ribas, turi atsižvelgti į darbuotojus, kurie patenka į direktyvos taikymo sritį, vis dėlto nustatyta, kad jos turi į juos atsižvelgti (žr. minėto Sprendimo *Confédération générale du travail ir kt.* 34 punktą).
- 35 Atsižvelgiant į šią teismo praktiką dėl Direktyvos 2002/14 3 straipsnio 1 dalies (žr. minėto Sprendimo *Confédération générale du travail ir kt.* 40 punktą), darytina išvada, kad ši nuostata atitinka reikalaujamas tiesioginio veikimo sąlygas.

- 36 Tačiau reikia priminti, kad, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, net aiški, tiksli ir besąlygiška direktyvos nuostata, kuria siekiama asmenims suteikti teises ar nustatyti pareigas, negali būti taikoma bylose, kuriose šalys yra tik privatūs asmenys (žr. minėto Sprendimo *Pfeiffer ir kt.* 109 punktą ir 2010 m. sausio 19 d. Sprendimo *Küçükdeveci*, C-555/07, Rink. p. I-365, 46 punktą).
- 37 Šio sprendimo 13 punkte konstatuota, kad AMS yra privatinės teisės reglamentuojama asociacija, net jei siekia socialinių tikslų. Tai reiškia, kad atsakovai pagrindinėje byloje dėl teisinio AMS statuso negali remtis Direktyvos 2002/14 nuostatomis prieš šią asociaciją (šiuo klausimu žr. 2012 m. sausio 24 d. Sprendimo *Dominguez*, C-282/10, 42 punktą).
- 38 Tačiau Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinis teismas, nagrinėdamas bylą, kurios šalys yra tik privatūs asmenys, ir taikdamas nacionalinės teisės nuostatas, priimtas siekiant perkelti direktyvoje numatytus įsipareigojimus, turi atsižvelgti į visas nacionalinės teisės normas ir jas aiškinti kuo labiau atsižvelgdamas į tos direktyvos tekstą ir paskirtį, kad pasiektų direktyvos tikslą atitinkantį rezultatą (žr. 2006 m. liepos 4 d. Sprendimo *Adeneler ir kt.*, C-212/04, Rink. p. I-6057, 111 punktą; minėto Sprendimo *Pfeiffer ir kt.* 119 punktą ir minėto Sprendimo *Dominguez* 27 punktą).
- 39 Vis dėlto Teisingumo Teismas nurodė, kad šiam Sąjungos teisę atitinkančio nacionalinės teisės aiškinimo principui taikomi tam tikri apribojimai. Nacionalinio teismo pareigą aiškinant ir taikant atitinkamas vidaus teisės normas remtis direktyvos turiniu riboja bendrieji teisės principai, ir ši pareiga negali būti pagrindas nacionalinę teisę aiškinti *contra legem* (žr. 2008 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Impact*, C-268/06, Rink. p. I-2483, 100 punktą ir minėto Sprendimo *Dominguez* 25 punktą).
- 40 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje *Cour de cassation* susiduria su tokiu apribojimu, todėl Darbo kodekso L. 1111-3 straipsnis negali būti aiškinamas taip, kad atitiktų Direktyvą 2002/14.
- 41 Esant tokioms aplinkybėms, trečia, reikia patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija panaši į buvusią byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Küçükdeveci*, todėl Chartijos 27 straipsniu, vienu arba siejamu su Direktyvos 2002/14 nuostatomis, gali būti remiamasi bylose tarp privačių asmenų siekiant, kad nebūtų taikoma minėtos direktyvos neatitinkanti nacionalinės teisės nuostata.
- 42 Dėl paties Chartijos 27 straipsnio reikia priminti, kad iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės taikytinos esant visoms situacijoms, kurias reglamentuoja Sąjungos teisė (žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, 19 punktą).
- 43 Taigi, kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės norma įgyvendinama Direktyva 2002/14, Chartijos 27 straipsnis pagrindinėje byloje yra taikytinas.
- 44 Taip pat reikia pažymėti, kad Chartijos 27 straipsnyje „Darbuotojų teisė į informaciją ir konsultacijas įmonėje“ numatyta, jog darbuotojams turi būti įvairiais lygiais garantuota informacija ir konsultacijos Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų bei praktikos nustatytais atvejais ir sąlygomis.
- 45 Taigi iš Chartijos 27 straipsnio teksto aiškiai matyti, jog tam, kad šis straipsnis būtų visiškai veiksmingas, jį turi sukonkretinti Sąjungos teisės arba nacionalinės teisės normos.
- 46 Direktyvos 2002/14 3 straipsnio 1 dalyje numatytas ir valstybėms narėms skirtas draudimas apskaičiuojant įmonės darbuotojų skaičių neįtraukti tam tikros darbuotojų, iš pradžių priklausiusių asmenų, į kuriuos reikia atsižvelgti, ratui, kategorijos, kaip tiesiogiai taikoma teisės norma, negali būti kildinamas nei iš Chartijos 27 straipsnio teksto, nei iš su tuo straipsniu susijusių paaiškinimų.

- 47 Pažymėtina, kad pagrindinės bylos aplinkybės skiriasi nuo aplinkybių, dėl kurių buvo priimtas minėtas Sprendimas *Kücükdeveci*, nes vien pastarojoje byloje nagrinėto nediskriminavimo dėl amžiaus principo, įtvirtinto Chartijos 21 straipsnio 1 dalyje, pakanka, kad privatiems asmenims būtų suteikta subjektinė teisė, kuria galima remtis kaip tokia.
- 48 Todėl Chartijos 27 straipsniu negali būti remiamasi tokiaame ginče, kaip nagrinėjamame pagrindinėje byloje, siekiant pripažinti, kad Direktyvos 2002/14 neatitinkanti nacionalinės teisės nuostata neturi būti taikoma.
- 49 Šios išvados negali paneigti Chartijos 27 straipsnis, siejamas su Direktyvos 2002/14 nuostatomis, nes kadangi vien šio straipsnio nepakanka, kad privatiems asmenims būtų suteikta subjektinė teisė, kuria galima remtis kaip tokia, tokio derinio atveju kitaip negalėtų būti.
- 50 Tačiau dėl nacionalinės teisės neatitikties Sąjungos teisei nukentėjusi šalis galėtų remtis 1991 m. lapkričio 19 d. Sprendimu *Francovich ir kt.* (C-6/90 ir C-9/90, Rink. p. I-5357) suformuota teismo praktika tam, kad prireikus gautų patirtos žalos atlyginimą (žr. minėto Sprendimo *Domínguez* 43 punktą).
- 51 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Chartijos 27 straipsnis, vienas arba siejamas su Direktyvos 2002/14 nuostatomis, turi būti aiškinamas taip, kad kai šią direktyvą perkeltanti nacionalinė nuostata, kaip antai Darbo kodekso L.1111-3 straipsnis, yra nesuderinama su Sąjungos teise, šiuo Chartijos straipsniu negalima remtis privačių asmenų ginčiuose siekiant, kad nebūtų taikoma minėta nacionalinės teisės nuostata.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 27 straipsnis, vienas arba siejamas su 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/14/EB dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos sukūrimo Europos bendrijoje nuostatomis, turi būti aiškinamas taip, kad kai šią direktyvą perkeltanti nacionalinė nuostata, kaip antai Prancūzijos darbo kodekso L. 1111-3 straipsnis, yra nesuderinama su Sąjungos teise, šiuo Chartijos straipsniu negalima remtis privačių asmenų ginčiuose siekiant, kad nebūtų taikoma minėta nacionalinės teisės nuostata.

Parašai.